

حبس زن

زن می تواند تا زمانی که مهریه به او تسلیم نشده از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد، امتناع کند. مشروط بر اینکه مهر او حال باشد و این امتناع مسقط حق نفقه نخواهد بود.

رویه قضائی گویای صحت این موضوع حقوقی می باشد. کما اینکه شعبه سوم دیوان طی حکم شماره ۲۴۶۰-۲۹/۴/۱۳۱۸-۲۴۶۰ بازگشت زن به منزل شوهر را از مصادیق تمکین دانسته است. برای آنکه زوج بتواند از حق حبس خود استفاده کند وجود شرایط زیر لازم است:

- ۱) مهریه حال باشد. برابر ماده ۱۰۸۳ قانون مدنی مهر می تواند کلا یا جزئا حال یا به وعده باشد.
- ۲) زوجه قبل از گرفتن مهریه به ایفاء وظایف زناشویی اقدام نکرده باشد. برابر ماده ۱۰۸۶ قانون مدنی چنانچه زوجه قبل از گرفتن مهریه به اختیار و اراده خود از زوج تمکین خاص نماید. حق حبس وی ساقط گردیده و دیگر مجاز به امتناع از تمکین و سایر وظایف زناشویی نیست.
- ۳) هنگام عقد نکاح زوجه نداند که زوج قادر به پرداخت مهر نیست. چنانچه مهر مدت دار باشد قدرت زوج بر پرداخت مهر هنگام تادیه لازم است و چنانچه مهر تماما یا جزئا حال باشد و زوجه زمان عقد نکاح نداند که زوج قادر به پرداخت نیست و یا بعد از عقد نکاح تا موقع (عروسی) زوج معسر و ندار گردد، حق حبس برای زوجه تا گرفتن تمام یا آن قسمت از مهر که حال است، وجود خواهد داشت.

در تمامی عقود رضایی که با توافق طرفین منعقد می شود طرفین به آسانی با توافق می توانند آنها را بر هم زده و حتی آثار آنها را هم زایل کنند. اما انحلال زندگی مشترک مستلزم پیروی از قواعد و تشریفات است که حکومت با هدف جلوگیری از تلاشی خانواده آنها را وضع نموده است، می باشد و حتی با انحلال نکاح آثار به جای مانده از نکاح مانند انتساب فرزندان مشترک به والدین را نمی توان از بین برد. همانطور که گفته شد بین مهریه و پیوند زناشویی رابطه علیت وجود ندارد و نباید عقد نکاح را با خرید و فروش یا سایر عقود معوض قیاس تام کرد. کما اینکه قانون گزار در مواد ۱۰۸۱ و ۱۰۸۷ و ۱۱۰۰ قانون مدنی مقرراتی را پیش بینی کرده است که به طور حتم دلالت بر آن دارد که وضعیت مهریه ارتباطی با اصل نکاح و طلاق ندارد. نتایج اعمال حق حبس زوجه زمانی که زوج از حق حبس خود استفاده می کند امتیازهای زیر از اعمال این حق برای وی حاصل می شود:

- ۱) زوجه را نمی توان ملزم به تمکین خاص و ایفاء سایر وظایف زناشویی کرد.
- ۲) در صورت تقسیط پرداخت مهریه حق حبس زوجه تا پایان دریافت تمامی اقساط به قوت خود باقی می ماند.
- ۳) زوجه مستحق نفقه خواهد بود.
- ۴) در صورت خودداری زوج از پرداخت نفقه، زوجه حق شکایت کیفری از زوج خواهد داشت.

اگر زوج در حال ایسار (توانائی مالی) از پرداخت مهریه خودداری کند، اولاً معصیت کرده است، ثانياً زوجه می تواند از تمکین خودداری نماید در حالی که حق نفقه وی نیز ساقط نشده و برای گرفتن حقوق خویش به دادگاه صالحه مراجعه، و دادگاه زوج را نسبت به عدم انجام وظیفه شرعی مؤاخذه و او را به پرداخت مهریه ملزم نماید. در ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی این اختیار به زوجه داده شده است که تا وصول تمامی مهریه از تمکین و ایفاء وظایف زناشویی خودداری نماید این امتناع مسقط حق نفقه وی نخواهد بود. در ماده ۶۴۲ قانون مجازات اسلامی آمده است: هر کس با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید، دادگاه او را از سه ماه و یک روز تا پنج ماه حبس محکوم می نماید.